

Độc đáo tục xin lộc ở tượng "ông lợn"

Bài: **HỒ SĨ TÁ** - Ảnh: **ĐÌNH DŨNG**

Theo truyền thuyết, thời Hùng Vương thứ sáu, giặc Ân sang cướp nước ta. Làng Phù Đổng (Gia Lâm, Hà Nội) có cậu bé lên 3 mà vẫn nằm trơ trơ. Nghe tin có giặc cậu thoắt nói thoắt cười, bảo mẹ mời sứ giả vào xin Vua đúc cho ngựa sắt, áo giáp sắt, gậy sắt để đi đánh giặc cứu nước. Vua bèn sai thợ cùng dân ngày đêm rèn đúc và cho người mang đến. Cậu bé ăn rất khỏe, dân các làng tổng khắp nơi đổ về tiếp tế lương thực, thực phẩm. Sau khi ăn cậu uống cạn một khúc sông, vươn mình cao hơn trượng, mặc áo giáp sắt, cầm gậy sắt nhảy lên mình ngựa... Ngựa sắt hí vang, phun lửa xông vào trại giặc. Giặc chết như rạ. Gậy sắt gãy, Gióng đã nhổ bụi tre ngà đánh đuổi giặc về đến chân núi Vệ Linh (Sóc Sơn - Hà Nội). Giặc tan, Gióng cỡi giáp để lại rồi bay về trời. Sóc Sơn - ngọn núi nơi Thánh Gióng ngồi nghỉ trước khi bay về trời nay thuộc xã Phù Ninh, huyện Sóc Sơn.

Tượng "Ông Lợn" tại Đền Gióng

Tưởng nhớ công ơn Thánh Gióng, nhân dân lập miếu thờ và hằng năm cứ đến ngày 6,7,8 tháng Giêng, dân làng lại mở hội đền Sóc với nhiều nghi lễ cổ xưa mang đậm nét văn hóa dân tộc. "Ông lợn" một trong những vật nuôi gắn gũi với người nông dân đã được tạc thành tượng để ghi lại những sự kiện trọng đại từng xảy ra trên mảnh đất quê hương, đồng thời cũng là những đóng góp không thể thiếu được của đội ngũ nuôi quân trong cuộc đấu tranh giữ nước mà "ông lợn" là nhân vật tiêu biểu. Dần dần nó trở thành tập tục lễ xin lộc tượng "ông lợn đến Sóc" (nhiều bài viết gọi là "lợn đá", thực ra tượng ông lợn làm bằng vôi, cát, rơm, mật mía, bột ngô...)

Cứ dịp mồng 6 tháng Giêng mở hội Đền Gióng, dân làng lại nô nức xin lộc ở tượng "ông lợn". Họ đục một ít da "ông" gói mang về già nhỏ trộn cho lợn ăn và tin rằng ông sẽ phù hộ cho lợn mẹ khỏe mạnh phàm ăn, sinh con đầy đàn, da trơn, lông mượt, mồm bè môi xoe, đuôi vút.

Dưới tán cây xoe rộng, tượng "ông lợn" đặt gần đền Mẫu, ông đứng đầu quay về hướng đền Thượng, trên mình còn mang đầy thương tích sau ngày hội, thân hình loang lổ vì bị đục xẻo, do lòng thành kính của mọi người. Còn các bà các chị vây quanh "ông lợn" vòng trong vòng ngoài thắp hương dâng lễ, kính cẩn khấn vái. Mâm lễ rất đơn giản: ngoài hương hoa vàng mã chỉ là những thực phẩm thiết yếu cho việc chăn nuôi gia súc như cám, ngô, khoai, sắn...

Mọi người đến đây, kẻ dâng hương, người "đục da" tượng "ông lợn" đều muốn tỏ lòng thành kính vì "ông" đã góp phần làm nên sức mạnh của Thánh và được Thánh che chở. Được biết sau mỗi lần tượng "ông lợn" bị "đục da" thì ở đền lại có bộ phận vá vết thương, trùng tu lại. Quanh tục cúng lễ xin lộc tượng "ông lợn" lại có ý kiến muốn giữ nguyên, bảo quản tượng. Nhưng theo nhiều người dân thì không nên làm mất đi tục lệ "xin lộc" vô cùng độc đáo mà chỉ có ở Lễ hội Đền Sóc. Mặt khác chất liệu của tượng làm bằng vôi, cát, rơm, mật mía, bột ngô cũng nói lên tính độc đáo của tượng "ông lợn" nơi đây. ❖